

SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Piața M. Viteazul
(Nagypiac tér) 11/a
TELEFON: 670.
Megjelenik
minden pénteken.

NEMZETI PÜNK

Dr. Gábor Aron Timisoara.
Batthyányi u. 16. Retu

Előfizetési árak:

BELFÖLDÖN	
1 évre	160 L.
1/2	80 „
1/4	40 „
KÜLFÖLDÖN	
1 évre	
Magyarország P 10.	
Slovensko	Ck 60.
Austria	S. 15.
Jugoszlávia	D. 100.

ZSIDÓ HETILAP

Egységet a veszély óráiban!

Az elmúlt hetek súlyos katasztrófái által mélyen sújtott zsidó nép egész jövőjét kétségtelenül erősen befolyásoló ügyben, az utolsó napok némi enyhülést hoztak. Genf nagyobb súlyúnak látszik előtűnni, mint London. Már pedig a kulturvilág képviselői nem azonosítják magukat sem Passfield, sem Mac-Donald politikájával. A világzsidóság pedig a nagy nyomás alól fellélegzik! Még is csak vannak még barátaink! Még sem vagyunk I-tentől annyira elhagyatva! A világ még sem sülyedt annyira, hogy a nemzetek által becsületszóval lekötött ígéreteket, tiltakozások nélkül lábbal lehessen tiporni.

A zsidó népnek az utolsó hetekben súlyos megpróbáltatásokat kellett elszenvednie. Azonban az őt letipró csapás terhétől nem roskadt össze. A veszedelmes krizissel szemben nem dermedt meg, hanem férfiasan megállta helyét. Igazának tudatában, büszke méltósággal és nemes daccal harcolt a rendelkezésére álló eszközökkel a vele szemben elkövetett igazságtalanságokért és mondhatjuk, nem teljesen eredménytelenül. A tiltakozás hangja nem repült el visszhang nélkül. Csodálkozással figyelt fel a világ. London ingadozni kezdett, míg Genfben némileg igazat adtak nekünk.

Megbocsáthatatlan és javíthatatlan bűn volna azonban hinnünk, hogy talán már győztünk is. A szép szavak és kellemes frázisok jót tehetnek ugyan vérző sebeinknek, de mindaddig, míg azokat a tettek nem követik, nagy veszedelmeket is rejtenek magukban. Ébredésünket újra elaltatják és oly reményekben ringatnak bennünket, melynek teljeseége egy nagy kérdőjel. Ezért sorsüldözött népünk, ha valamikor, úgy ma, ezen rendkívüli időszakokban igazi bátor, tántoríthatatlan, harcias és áldozatkész egységben kell tömörülni. Nagyon, de nagyon sok és hatalmas ellenségeink vannak, — míg ezzel szemben nincs más vértzetünk, mint egységünk és akaratumk.

Zsidó népünket nagyon mélyen sértették és sebeztek meg nemzeti létében. Sokan talán azt hitték, hogy elvérzik és sebeibe belepusztul. Ezen számadást azonban az örökké élő zsidó nép nélkül csinálták. Illetékes helyeken meg kell már egyszer tudni és tanulni, hogy 17 millió kétségbeesett, de megfelelő öntudattal rendelkező zsidó, egy oly hatalom, mellyel egy világhatalomnak is számolnia kell.

Rajtunk mulik, hogy bennünket meghallgassanak. Tőlünk függ elsősorban a mi jobb nemzeti jövőnk, mely után a ma szenvedéseinek siralomvölgyéből kivágyunk. (w.)

A világ egész zsidósága a zsidó Palesztináért.

Soha nagyobb lánggal nem csapott fel a zsidóság együtvértartozandóságának tudata, mint most, amióta az angol kormány a palesztinai bevándorlást meg akarja szorítani. A világ minden részéből újabb és újabb tiltakozó gyűlések hírei érkeznek, amelyek mind erőlyesen követelik a korlátlan zsidó bevándorlást Palesztinába.

Newyorkban mintegy 50.000 ember rendezett nagy tüntető felvonulást, amelyben a város egész zsidósága képviselve volt. Elől mintegy 100 ósz rabbi haladt a menet élén, utánuk a chalucok, a különféle zsidó intézmények és iskolák növendékei és szervezetek képviselői haladtak. A felvonulást megelőzőleg megtartott tömeggyűlésen, Stephan S. Wise rabbi tartott lelkesítő beszédet. „Mi zsidók — mondotta — nem akarunk tovább az indiai brit imperiaizmus bűnbakjai lenni“.

A Bené Brith Szövetség elnöke M. Cohen a szövetség nevében Washingtonban tiltakozó jegyzéket nyújtott át a brit nagykövetségnek.

A németországi Jewish Agency nemcionista tagjai nevében Oscar Wassermann a berlini angol nagykövetséghez intézett tiltakozó iratában mutatott rá az egész zsidóság felháborodására, melyet a bevándorlás felfüggesztése idézett elő. Sürgős orvoslást követel.

Londonban a Kingsway-Hallban tartott nagy tüntető gyűlésen Hertz birodalmi főrabbi képviselője utján intézett felhívást az angol kormány elnökéhez a bevándorlás korlátozásának megszüntetése tárgyában. Utána a szónokok egész sora tiltakozott a bevándorlási engedélyek felfüggesztése ellen.

Varsóban június hó 12-én délután az összes zsidó üzletek és irodák bezártak. Az összes zsidó iparosok szüneteltették a munkát, hogy eleget tegyenek a Cionista Szervezet felhívásának. 50.000-et meghaladó zsidó tömeg vonult fel, hogy tüntessen a szabad bevándorlás mellett és a mandátum köteletségének eleget nem tevő Angliával szemben. Az utcákon, hol a beláthatatlan végű tüntető tömeg felvonult, sűrűn volt a nézőktől falazva, az ablakok és balkonok pedig mind lefoglalva. Nagy ünnepi hangulat uralkodott.

A következő felirású táblák voltak láthatók: „Követeljük a zsidóság szabad bevándorlását Palesztinába!“ „Szabad bevándorlást a chalucoknak!“ „Éljen a dolgozó Palesztina, éljen a Hechaluc!“ „Zsidó Nemzeti Otthon nélkül nincs mandátum!“ „A zsidóság nélkül Palesztina olyan, mint egy lélek nélküli test!“

„Állami földeket követelünk a zsidó Palesztina részére Palesztinában!“ „Anglia! Hol van a lelkiismereted!“ „Minden ország munkásai támogassátok követeléseinket!“ „Le a reakciós kormánypárttal!“ „Éljen a zsidó és arab munkásszövetség!“ „Munkáskormány, gondoldj szociálista kölességekre!“

A főtéren a hitközség elnöke Farbstein, a Mizráchi ismert vezére, dr. Gottlieb és mások tartottak nagy beszédeket. A felvonulás élén Rabbi Kahane, Posner és a hitközség vezetősége haladt. A Muranod téren Grünbaum, Levite, Dr. Szypar szemképviseelő és a munkások képviselői beszéltek. Az angol követséghez vezető utat rendőrség szállta meg. Minden idegen diplomáciai képviselőnek át lett nyújtva az elfogadott tiltakozó határozat Anglia mandátum köteletségének megszegése ellen.

Az itáliai cionisták nevében Dante Lattes főrabbi, a szövetség elnöke fejezte ki tiltakozását Rómában az angol nagykövetségnek.

Érdekes az angol sajtó újabb állásfoglalása. A „Times“, amely az első hetekben a kormány mellett foglalt állást, a cionista törekvések mellett száll sikkra több más előkelő angol lappal együtt.

Itt jegyezzük meg, hogy az amerikai zsidóság az események hatása alatt kezdte meg nagy Palesztina akcióját, amely az első napon 750.000 dollárt eredményezett. A palesztinai zsidóság nagy bizalommal tekint a jövő elé és Simpsont, az angol kiküldöttet, minden módon igyekszik meggyőzni a zsidóság jogos igényeiről.

Anglia becsületesen akarja teljesíteni mandátumát

Június 10-i ülésében a mandátumbizottság a mandatárius hatalom követendő politikájával és azokkal az intézkedésekkel foglalkozott behatóan, amelyeket Nagybritánia foganatosított és foganatosítani szándékszik abból a célból, hogy a mandátumot betarthassa. Ennél a kérdésnél Shiel államtitkár egy nagy expozéban fejtette ki azt, hogy Anglia a jövőben milyen politikát óhajt folytatni. Anglia politikája — ugymond Shiel — nem fog megváltozni. A brit kormány a mandátumnak teljes egészében eleget fog tenni és azok az intézkedések, amelyeket a kormány eddig tett és a jövőben tenni szándékozik, csak arra szolgálnak, hogy ezt a politikát hatásosabbá tegyék. A Palesztinában jelenleg állomásozó katonaság és rendőrség létszáma nagyobb biztonságot nyújtanak. A sajtó bizonyos részének kihágásait és lázító propagandáját a jövőben szigorubban fogják ellenőrizni. Rátért Shiel előadásában arra a sokat hangoztatott tételre, hogy az angol kormány kötelességei a zsidókkal szemben pozitívak, míg az arabokkal szemben negatívak. A brit kormány a beállításnak ezt a módját veszélyesnek tartja és az a nézete, hogy a Zsidó Nemzeti Otthonnak is az az igazi érdeke, hogy az ország lakosságának nemzsidó része is érezze, hogy a mandatárius hatalom az ő érdekeit és jólétét is szíven viseli. A végső eredmény különben is nem a kormány magatartásától, hanem a lakosság két részének azon akaratán mulik, vajjon akarnak-e együtt működni vagy sem. Az arabok vezetőinek olyan magatartást kell tanusítaniuk, hogy az augusztusiakhoz hasonló események soha többé meg ne ismétlődhessenek. Az angol kormány

hajlandó mérlegelni minden okos érvelést, de nem tud és nem fog soha megérteni olyan tetteket, amelyek a civilizációval össze nem egyezhetők. Másrészt azonban a zsidóság vezéreinek is meg kell érteniük azt, hogy több bizalommal kell viseltetni azokkal szemben, akik ünnepeylesen vállaltak magukra kötelezettségeket. A világ zsidóságának meg kell azt is tudnia, hogy a mandatárius hatalom egy Palesztinában létesítendő Zsidó Nemzeti Otthon, de nem egy zsidó állam megteremtésének köteletségét vállal a magára. Shiel expozéját azzal fejezte be, hogy minden okunk meg lehet arra nézve, hogy reményteljesen nézzünk a jövő elébe.

Minden nagyobb városban
első-rangu tömegciknek háztartásokba való bevezetésre keresünk
intelligens beszerző aqvizitort
Fix és jutalék megfelelő
garancia mellett
Cim kiadóban.

A francia békekongresszus ellitéli az antiszemitzizmust

Párizs, június 20 (I. T. A.) Bezierben, Charles Richet tanár elnöklete alatt megtartott Francia Békebarátok. 12-ik kongresszusa, mely számos parlamenti képviselő és kiváló francia közéleti exponens jelenlétében folyt le, az antiszemitzizmus legyőzésére, a következő egyhangú és a Nemzetközi Liga elé terjesztendő határozatot hozta: „A 12-ik Nemzeti Békekongresszus mely fájdalommal állapítja meg azon szomorú helyzetet, melyben a zsidóság néprészei bizonyos országokban súlyosan szenvednek. Fájjalja, hogy a zsidó kérdés az illetékes kormány hatóságok által nem megfelelően lesz kezelve és panaszt emel a felelős kormányok ellen, kik megvonják kötelező védelmüket az etnikai kisebbségek és főlg a zsidó kisebbségektől. A kongresszus minden pacifistát és a Nemzetközi Békekongresszust felhívja, hogy programjukba vegyék fel a Numerus klausus elleni küzdelmet, a zsidóság egyenjogúsítását, valamint ünnepeyves elítélését a minden emberit megszegyentő pogromoknak“.

Ha igazán jól akar étkezni, keresse fel a negyven éve fenálló országos hírű
Grosz-féle orth.
בשר VENDORLÓT
Oradon, Zöldfa-u. 10 szám alatt és Timisoara, Lloydor II. hol figyelmes kiszolgálás mellett a legjobb ételék és italok a legolcsóbban kaphatók. Olesó havi abonnam. Lakodalmak, bankettek és egyéb alkalmak rendezését legelőnyösebben vállalják.

Utazóknak 10% engedmény

Emlékezés Fuchs Mórról זכר

Nvárad világhírű főrabbijának 19. Jahrzeitja alkalmából זכר דברי תמו

Természeti törvény, hogy minél messzebb távolodunk valamitől, annál inkább mosódik el emléke, körvonalai előtünk. Ez áll átlagdolgozókról és átlagemberekről. Kivételes nagyságoknál, éppen fordítva áll. Minél távolabb vagyunk tőlük, annál inkább érezzük azoknak hiányát. És ezen kivételes nagyságok közé tartozott a 19 évvel ezelőtt elhunyt Nagyvárad világhírű főrabbija z. c. l.

Két évtizede hőmpölygött már le az örökkévaló idő tengerébe, mióta a Mindenható magához szólította a kiváló legkiválóbbját, hitközségünk és az egész zsidóság büszkeségét; egy világháború vérzivatarra, a történelmi elváltozások fergetegére és a gazdasági tragédia tornádójára vonult el fejünk fölé, — és Fuchs Mór z. c. l. emléke, nem, hogy elhalványult volna, hanem ma is elevenen él, nemcsak Nagyvárad aprajának, nagyjának, hanem az egész ország és a külföld zsidóság lelkében is.

Az égő fájdalom most is átjárja szívünket és a nagyember sírjához ma is egész éven át elzarándokolnak a hívek száza és ezrei és az idegenből jövő zsidó testvérek sem mulasztják el, hogy miután üzleti ügyes bajos dolgait elvégezték, lerázzák a port saruikról és odalépnek Fuchs Mór kihűlt nagy szívének nyugvóhelyére, hogy imában, magabaszállásban és emlékezésben, enyhülést, tisztulást, vigaszt és lelkiemelkedettséget találjanak. És nagyságának csodálatos kisugárzása, emlékének bűvös ereje ma is egyesíti sírja körül a zsidóság legkülömbözzőbb rétegeit, a szabadkőművestől, fel a legutolsóbb chasidig. Mert mindegyiknek volt köze Fuchs Mórhoz, mindegyik könnyezett Fuchs Mór előtt és mindegyikkel könnyezett Fuchs Mór, mert az ő nagy szíve mindenki előtt megnyílt.

Mert a kérelhetetlenül szigorú ortodox pap tudott megérteni, elnéző, vigasztaló, bátorító lelkiatya is lenni, ki belelátott azon feneketlen örvény legmélyére, melynek emberi szív a neve és tiszta lelkéből fakadó, tiszta szavával végigsimogatott mindenkit, mindenkit és mindeneket felemelt és lelkileg kiegyensúlyozott.

A Fuchs Mór emléke iránti tisztelet és kegyelet az idők mulásával nőttön-nő, mert a mi lelkileg szegény, elárvult korunkban még jobban érezzük az ő hiányát. Ebben a korban, melyben vezetőink, rabbijaink — és itt csupán kevés kivételt engedünk meg — nem tudják a lelki kapcsolatot fenntartani hűvekkel, melyben, mint a múlt évi Tomche Jesivosz boitrány mutatja, a laikusoknak kell sikra szállni, hogy alakuló örök időkre szóló hamisítatlan ortodox szellemi törvényműveket megvédjenek egyes rabbinak hatalmi önzéséből eredő kinullázási és elgáncsolási akciója ellen; ezen zsidó közéleti özőnözben, mely Szatmártól és Kolozsvártól kezdve ellepte már majdnem minden hitközségünket és melynek kavargó habjai közül már majdnem csupán Fuchs Mór hitközsége emelkedik még ki mint intakt hitközség; ezen fojtó levegőjű korrupcióban, melyben már ugyszólván nincs ideál, melyet nem halványított el az anyagi vagy hatalmi önzés árnyéka; melyben már ugyszólván nincs oltár, melyet nem zudítottak a sárba, ugyszólván nincs prédestál, melyet nem akarnak az emberi gyengeségek ugródeszkáivá alacsonyítani; a tekintélytelenség, a csalódás és kiábrándulás ezen keserves napjaiban annál inkább érezzük egy biztosan evező kéz hiányát, melynek útját nem az emberi tekintetek szabják meg, hanem — mint a régi hajósoknak — az ég csillagai. Most annál inkább érezzük egy oly étheri tiszta, erőt és tekintélyt, hitet, bizalmat és bátorítást kisugárzó fix pont hiányát, hová nem juthatott el az emberi számítások sakkhuzása és a vásári élet zaja és hazugsága, — egy fix pont hiányát, amilyent Fuchs Mór jelentett. Fuchs Mór 19-ik Jahrzeitjén tehát még nagyobb fájdalommal keressük fel sírját, mint akkor, midőn ezen nagy géniuszunk porhüvelyét átadtuk az anyaföldnek.

Messze tüllépné cikkünk kereteit, ha csak némileg fel akarnánk eleveníteni ezen gaonok gaonjának nagyságát בתורה גאון, és szédítő nagysága mellett szinte közmondásszerű szerénységét. Szívóságról köteteket lehetne írni és számos várad és vidéki zsidó család még ma is saját tapasztalati reminiscenciákat beszél róla. Hányszor voltunk tanúi, midőn a hírtelen elszegényedett családapa nem tudta a beigért hozományt előteremteni és az összegyűlt és türelmetlenkedő lakodalmas nép előtt már-már majdnem boitrányá fajult volna a dolog, midőn Fuchs Mór közbelépett, és ha az ő könnyei nem használtak, akkor váltót hozatott, aláírta, másnap leszámítottatta, lassankint törlesztette és emelkedett hangulatban adta össze a fiatalpárt; „Ich lass' keine jüdische Tochter verschämen“ — mondotta és boldogan távozott. Emlékezzünk csak, midőn a gazdasági krízisek forgószéle süvített végig az embereken, hány jóra való bálboszt, hány tiszteletreméltó, becsületes kereskedőt, egzisztenciát, családot rántott vissza a tönk széléről! Egyszerűen félbeszakította előadását, letette a gemoret vagy a tollat, vette botját, nyakába akasztotta a koldustárszanyát és nem pillent addig, amíg útja eredménnyel nem jött. És ha hívei áldozatkészsége sem tudott

már tempót tartani a gazdasági pusztulással, akkor irt a Frankfurti Rotschildnak és a többi németországi és hollandiai zsidó filantrópoknak és levelének mindig meg volt a sikere. Hány kis hitközségnek teremtette így elő a legszükségesebb intézményekhez szükséges összeget! Mert szava mindenütt sulyal esett a latba. Mert abszolút nagyság, abszolút puritánság, abszolút jóság, abszolút önzetlenség és ezért abszolút tekintély volt.

És mert ma kevés az abszolút nagyság, aligha van abszolút jóság, abszolút puritánság és abszolút önzetlenség, ezért aligha van abszolút tekintély is. A mai nagy vallási fellángolásokon egyszersmind ki-ki igyekszik a maga kis leveskáját is megfőzni. Ezért Fuchs Mór jobban hiányzik nekünk és az egész zsidóságnak ma, mint valaha.

Ha puritánságáról akarnánk beszélni, szinte remegnénk, hogy-hova jutottunk. Fuchs Mór egyetlen jelöltje volt annak idején a várad hitközségnek és egyhangulag lett megválasztva. Fuchs Mór mégis sokáig habozott állását elfoglalni. Hátha van egy kicsiny töredék, mely nem lát szívesen a várad főrabbi székben? Így gondolkodott. És midőn garadával kapta Váradról a gratulációs leveleket és a hitközség sürgette székfoglalóját, akkor titokban két sógorát biztos utasításokkal Nagyváradra küldte. Ezek diókereskedőknek adták ki magukat és egy hetit itteni tartózkodásuk alatt elvegyültek a hívek közé és tanulmányozták azok gondolkodását ujonnan megválasztott papjukról. Csak miután ezek visszatértek Vágszeredre és biztosították, hogy az összes hívek kivétel nélkül szeretettel várják, akkor értesítette a hitközséget, hogy állását elfoglalja. Kedves olvasó, hasonlítsa ezzel össze például a szatmári rabbi-„választást“, minden köntőfalazásával, zugpolitikájával, csavarintásaival, tudott és nem tudott kulisszadolgoival, a hatóságoknak ilyen meg olyan ide-oda ráncigálásával, felsőbb helyről protezsáit egyoldalú irányításával, az egyenetlenségek és a hitközséget alapjaiban megrendítő viszályoknak lavínájával; tégy itt összehasonlítást és lásd, hogy milyen közéleti örvény tátong hitközségeink alatt!

Sokat beszélhetnénk arról, hogy egész élete egy folytatóságos kidus-hasem volt. Hiszen látjuk,

Ügyész Urak; Teljesítsék kötelelességüket!!

A hatóságok nemtörődömségének, sőt gyakran jóakaratu támogatásának eredménye, hogy a szabadjára eresztett antiszemita féktelenkedések a mosdatlan bornirtságnak oly szenyiratával operálhatnak már és fertőzhetik meg félkultúralt tömegek és éretlen ifjuságnak a lelket, mely ma a kezeinkbe került. Eltekintve, hogy ez a XX. század román kultúrájának egyik legnagyobb szégyenfoltja, szinte lehetetlennek tartjuk, hogy az ország minden részében igen sok ezer példányban szétküldött antiszemita szenyirat romboló hatásáról, a román consolidációt szíven viselők közül egyetlenegy józanul gondolkodó illetékes koponya se akadjon, ki belássa, hogy ezen gazdaságilag már szerencsétlenné tett ország a butítás sötétsége és a társadalmi-széthuzás által, egyidejűleg a meglévő társadalmi rend folytonos gyengítésével és rothasztásával, annak végromlását is idézi elő.

Az aljas tendenciáktól vezetett, Ion Sava festő által 15 leggaládabb módon eltorzító képpel rajzolt, nyomdafestéket látott pamfletet, — mely minden jobb-érzésű embert felháborít és amely csakis oly, az örültekházában való agyalágyultnál születhetett meg, mint Cuza, ki dühöngő gyűlöletű elszóval is szükségesnek látta azt bevezetni, — a képek magyarázatával, a szenyiratban foglalt sorrendben, az alábbiakban adjuk:

1. kép. A zsidók bevonulása Romániában. (A legtorzabb zsidó arckokat látni, kampós orral, előálló ördög fülekkel, farkos bottal, ravasz arckifejezéssel, szakállal, pájesszal, — amint asszonyaikkal és családjaikkal lepik el az országot. Velük együtt jönnek a varjak és a hollók. Fekete töltik az ég.)

2. kép. A parasztok bevonulása, behalózása. (Ezen a képen egy ártatlan, tépelődő arcú román parasztot látni, akit két oldalról két spekuláló zsidó vesz körül. A zsidók arcáról olvasni lehet, hogy mindent igérnek a parasztnak, hogy ravaszul rábeszélnek valamire.)

3. kép. A zsidó pálinkával tartja hatalmában a parasztot. (Egy korcsma, amelynek asztalán egy-egy paraszt ül. Mindegyik paraszt mellett egy szörnyű kinézésű zsidó, aki tőle neki. A paraszt elbulsultan, maga elé meredve ül, míg a zsidó kihasználja ezt a kába hangulatát a parasztnak és megköti vele az üzletet, azaz kicsalja tőle olcsó pénzért a földjét, a terményét, meg a jószágát.)

4. kép. Az élődsi zsidó. (A boronát vezető paraszt nyakában egy zsidó ül, aki röhög és tapsol.)

5. kép. A zsidó pók, amelynek csápjai elérnek az ország minden részébe. (Románia térképe, a szélén feltüntetve az összes tartományok: Erdély, Bukovina, Bánát stb. A térkép közepén egy zsidó fejű pók látható, a hasán egy Mogen-Duved. A pók

hogy még keresztények is felkeresték sírját. Még ma is emlékezetes Sulyok István nagyváradai református püspök, akkor még esperes egyik gyászbeszéde, melyet egy elhunyt református nő fölött tartott, kit Fuchs Mór hathatósan támogatott „Fizesd meg Uramistenem — mondotta — a zsidó hitközség nagynevű lelkipásztorának mindazt a jót, melyet e szerencsétlen hívemmel tett“. És beszédének további folyamán imát mondott Fuchs Mór egészségeért. Ugyancsak másirányú kidus-hasemtól volt áthatva azon benső barátság, mely Pável akkori váradai román püspököt és Ritook Zsigmond királyi táblai elnököt Fuchs Mórhoz fűzte és kikre gyakran alkalmazta bölcselmek, ama mondását: דימידי אומות יסוריהו להם חרה ליהוה. Minden nép jámborai részesei a tulvilági élet hallhatatlanságának.

Leszakították a virágot, de illata itt maradt. Fuchs Mór emléke el nemcsak szívünkben, de szelleme el ama fényes intézményekben is, melyet 30 évi nagyváradai működése alatt megteremtett. Nagyvárad város tanácsa néhány hónap előtt azzal róttá le háláját Nagyvárad híres papja iránt, hogy Dr. Lázár Aurél volt igazságügyminiszter indítványára elhatározta, hogy a város azon utcáját, melyben a nagy ember oly eredményesen dolgozott hitközségeért és az egész város társadalmáért — a Zárdaucát, melyben a hitközség temploma és egyéb intézményei vannak — Fuchs Mór-uccának nevezi el.

Némi vigaszt nyújt nekünk, hogy Fuchs Mór, méltó fia, Fuchs Benjámín követte a főrabbi székben. Fuchs Benjámín, boldogult atya szellemében vezeti hitközségét, nagy tudással és felkészültséggel. Jelleme, szívósága, szókimondása (lásd a legutóbbi dési rabbin konferenciát, hol egy terrorizált többség dacára is rettenhetetlenül kifejtette a maga igazságát) teljesen azonos a Fuchs Móréval. Páratlan ékes-szólása pedig Európa legkiválóbb zsidó hitszónokai közé emelte. A Fuchs Mór által alapított intézményeket sikeresen fejlesztette és azok mellé egy sereg új intézményt létesített. Ez a háború és forradalom utáni sokkal súlyosabb időkben igazi teljesítmény.

Midőn Fuchs Mór Jahrzeitjékor, váradiai sírjához zarándokolunk és ti olvasóink az egész országban, kik gondolatban lelkileg szintén körülálljátok e napon a zsidóság nagy fiának sírját; fogadjuk meg, hogy hívek maradunk mindig szelleméhez.

זכר צדיק לברכה.

lábai minden irányban nyulnak, Ő a kör közepén és csápjával kiszívja az ország életerejét)

6. kép. A halálos ölelés. (Egy parasztot látni, akit a zsidó pók megölel és csápjai körül fonják.)

7. kép. A zsidók a politikai pártokban. (Mindegyik politikai párt egy-egy kemence. És mindegyik kemence felett ott vigyorog Éli Berkovicz, a néppárti felett Max Wurenbrand, a parasztpárti kemencén ott gubbaszt Fildermann, a Jorga-pártin a Marmorosch Blank, a nemzeti párt kemencéjében pedig Aristid Blankot látni.)

8. kép. A zsidó összetöri a keresztet. (Egy tallisza burkolt, fején a fefillint, hátán Mogendovidot viselő fiatal erőteljes zsidó egy baltával letöri az országuti kereszt egyik szárát)

9. kép. A román katonák a marasesti és ojtuzi csatáit.

10. kép. Egy román anya sir a hegyoldali kereszt előtt.

11. kép. A zsidók — árulók. (Mialatt a román katonák kint vérezték a frontokon, idehaza a zsidók spicli-szolgálatot teljesítettek. Három katonát látni, akit egy zsidó veszes arccal elhív valahova.)

12. kép. Megszólalnak a harangok. (Egy harangot látni, amelyet valaki félrevert. A harang szavára felkelnek tespedésükből a parasztok. Látni a napot, amely hírtelen rájuk tűz. A szemüket fogják, mint akik most kezdenek látni.)

13. kép. A parasztok már esküre emelt kezekkel ott állanak a mentőjük előtt. A mentő keblén a kampóskereszt.

14. kép. Fel a harcra! (A felkelt parasztok megindulnak a kampóskeresztes zászló alatt.)

15. kép. Ki a zsidókkal! (Dorongokkal és kövekkel veri ki a felkelt a zsidókat, akik fejevesztetten menekülnek — Palesztina felé. A varjak is velük hagyják el az országot.)

Eddig tart ez a kiadvány, amely az „Orvos Folyóirat“ nyomdájában készült.

Ügyész Urak! Hol vannak önök, hogy amint hatályos intézkedéseket tudnak tenni a társadalmi rendet felfordító kommunizmus ellen, hogy teljesítsék kötelelességüket ezen vallás és osztály igazság ellen is? Hol vannak önök, hogy elfojtsák az antiszemita agitációt, mely az államnak beláthatatlan károkat okoz? Hol vannak, hogy egyenlő mértékkel védjék meg ezen ország minden egyes polgárának az alkotmány és a törvény által biztosított jogait? Meddig türik önök meg, hogy ezen förmedvények állandóan és rendszeresen hirtsék el a gyűlölet magvait? Teljesítsék önök már egyszer kötelelességüket, hisz önöknek az államrend ellenségével szemben egyforma szigorral kötelelességük felépni.

ZSIDÓ HUMOR

A háromlábu asztal

R. Ezékiel Landau prágai főrabbi folyton intette a hiveit, hogy legyenek jótékonyak. Amikor látta, hogy a beszéd nem használ, más módszerhez folyamodott. Vásár napján kiment és megállt a hemzsegő piac közepén. A kereskedők roppant csodálkoztak, hogy mit keres itt az ő rabbijuk, aki máskor egy percre sem távozott a talmud foliánsok mellől. Az egyik bátoritanul kérdést is intézett hozzá erre vonatkozóan. Amire a rabbi a következő felvilágosítást adta:

Ha egy asztalnak három lába van és az egyikről letörik egy darab, alá szokták támasztani valamivel, nehogy az asztal eldőljön. De ha második lába is eltörik, akkor már nem lehet többet alátámasztani és akkor csak úgy segíthetünk rajta, ha a harmadikból is levágunk, hogy a három láb egyformán csonka legyen. A mi bölcseink szerint, a világ három lába: a Tóra, a szentélyi áldozat és a jótékonyosság. Mikor a jeruzsálemi szentély elpusztult, a középső láb eltörtött, de bölcseink alátámasztották az imával, amely pótolja a hajdani áldozatot. De most, hogy a hivek nem akarnak a szegény embereken segíteni, a második láb a jótékonyosság is eltörtött, akkor nincs más hátra, mint eltörni a harmadik lábat is és abbahagyni a Tóra tanulást, hogy a világ egyensúlya helyreálljon. Azért jöttem ki én is közétek a piacra.

A konkurencia és a tyukok.

A liskái caddik, R. Levi Hirsch nagyon bosszankodott azon, hogy községében dul a konkurencia és az egymással versengő kereskedők minden eszközzel egymásnak a törekvésére törekednek. Erre szombati prédikációjában a következő prédikációt adta elő:

Ha egy gazdasszony tyukot vesz és elhelyezi a ketrecébe és jól táplálja, azután még egy tyukot szerez és azt is ugyanebbe a ketrecbe teszi — rendszeren az első tyuk berendezik és próbálja kikaparni az új szomszédjának szeméit, mert attól fél, hogy ez eleszi tőle az eledelét. De ha nem volna tyukese szegénynek, akkor tudná, hogy ugyan annak a gazdasszonynak van bő tápláléka az új tyuk számára is és nem szorult arra, hogy az első megfossa vagy megrövidítse. Ugyanígy szokott lenni, ha egy embernek üzlete van és egy új boltos ugyanilyen üzletet nyit mellette, attól fél, hogy az utóbbi az ő kényerét veszi el. De ez nem igaz. Az Uristennek a világ gazdájának van tápláléka minden teremtménye számára és tud adni az elsőnek ép úgy, mint a másoknak.

Csak olyan asszonyokat ne.

R. Efrájim Zalman Margulies brodi rabbitol származik a következő szellemes zsolttár midrás-magyarázat:

A 32. zsolttárban olvassuk: „Ezért imádkozik hozzád minden jámbor találás idején, csak a nagy vizek árja ne érjen hozzá.” Találás idején (lőész mőcö) — egészíti ki a midrás — ez az asszonyt jelenti. Mi ennek az értelme? Régi hagyomány, hogy amikor a Rómaiak fogságba vittek egy hajón zsidó ifjakat és leányokat, hogy fajtalanokká adják el őket, a legidősebbnek a buzdítására elhatározták, hogy a tengerbe vetik magukat, hogy megmeneküljenek a gyalázattól. Először a leányok ugrottak a hullámok közé, azután követték példájukat a fiúk is, akik eleinte haboztak és nem akartak lemondani az életéről. (Gittin 57.) Mikor a lélekvándorlás folyamán ezeket újra a földre küldték, a leányok, akik előbb ugrottak a vízbe, azt a jutalmat kapták, hogy *uralkodni fognak a férjeken*. Ez a zsolttár midrás értelme: Ezért imádkozik minden jámbor találás idején, azaz asszonytalálás, nőülés idején, — „csak a nagy vizek árja ne érjen hozzá”, vagyis ne kerüljön hozzá véletlenül azoknak az ivadéka, akik a tenger hullámaiba vetették magukat. Mert a talmud szerint, akin a felesége uralkodik, annak az élete nem élet.

Mechálkél Cháim — „Élők táplálója”.

R. Jechezkeél Katzenelbögen Hamburg—altonai rabbi, a Kenezet Jechezkeél híres szerzője szeretett előimádkozni ünnepek és azt hitte magáról, hogy kiűnően tud énekelni, a hivek azonban csak mély áhitatáért bocsátották meg a nagy rabbinak rettentő zenei hallását. A „Mechálkél Chájim” (Élők táplálója) kezdetű semoné-eszréi áldásra volt egy sajátos dallama, amely különösen tele volt diszharmóniákkal. Egy szegény ember ellette ezt a dalt és ünnep után végigjárta a korcsmákat és kávéházakat, utánozva a furcsa melódiát a rabbi minden félszeg mozgásával együtt; a hallgatóság gurult a nevetéstől és a szegény ember tenyerébe gurultak a garasok és ezüst „valuták” producciójának jutalmául. A nagy rabbi hivei felháborodással hallottak a szegény ember eljárásáról és bepanaszolták az elnökségnek, hogy csufot űz a hitközség büszkeségéből. Az előjáróság szigorú határozatot hozott, miszerint 24 órán belül el kell hagynia a várost, különben becsukják. A szegény zsidó elment magához R. Jechezkeélhez és töredelmesen előadta neki, hogy ő nem csufolódásból utánozta őt, hanem mert nincs más kereseti forrása és ha nem énekelné egy nap

a „Mechálkél-Chájim”-ot, éhen halhatnának a gyermekei. A rabbi meghatottan hallgatta a szegény ember keservét, aztán elővett egy cédulát és felírta reá a következő mondatot *לכלל כלכלה רשות נתונה למוכין כלכלה רשות נתונה למוכין* Magyarul: „Engedélyt adtam e sorok felmutatójának, hogy táplálja magát az Élők Táplálójából!”

A megfordított óratarió.

R. Beris Meisels a varsói gaon egyszer együtt utazott egy zsidógyűlölével. Ez, hogy a rabbit bosszantsa, kivette a zsebóráját és megmutatta neki, hogy az óratokjának egyik oldalán zsidó van ábrázolva és ha megfordítják, a másik oldalán kutyát mutat.

— Így van, — ha a zsidó hitet fordít, kutya lesz belőle.

Mi fáj az antiszemitáknak?

Az antiszemiták azt mondják, hogy a háború alatt, míg más emberek küzdöttek, véreztek, szegényedtek, — a zsidók folyton gyarapodtak, gazdagodtak. A háború vége felé már minden birtok, vagyon, zsidó kézen volt.

Aztán kitört a forradalom és a zsidó bolsevikiek — miután az antiszemiták szerint a bolsevikiek mind zsidók voltak — tehát a zsidók kiforgatták az embereket vagyonukból.

De miután a háboru végén minden vagyon már a zsidóknál volt, a zsidó kommunisták csak zsidó gazdag embereket foszthattak ki. Szóval egyik zsidó tönkre tette a másikat.

Miért fáj ez az antiszemitáknak?

Hogyan viselkedjék a zsidó?

Ha két zsidó veszekszik az utcán, azt mondják: ilyen csunya, hangos botrányt csak zsidók csinálhatnak.

A zsidó mindig kellemetlen.

Pesten nagyobb magántársaságban, a fehér asztal mellett egy antiszemita politikus arról kezdett beszélni, hogy a háboru alatt, míg a többiek véreztek a hazáért, a zsidók jól éltek a front mögött.

A társaság egyik tagja, egy öreg ur felállt az asztal mellől és szó nélkül távozott.

— Persze ez zsidó? — érdeklődött a fejtegetéseiben megzavart politikus.

— Az nem volna baj — felelte valaki, — de szegénynek két fia esett el a fronton.

Pillanatnyi kínos csend. Majd megszólalt a politikus:

— Látjátok — szólt méltatlankodó hangon — minduntalan ilyen kellemetlen helyzetekbe jut az ember zsidók miatt.

Hirdessen a „Népünk”-ben

VEGYILEG tisztít mos vasal férfi és női ruhákat Fehérnemű, gallérmosást is vállal

BORGOS Bazár épület Színház oldal.

Szenszki Miklós divatáruház
ORADEA, Sas passago
Harisnya, keztü, fűrdődresz, fehérneműek, nyakkendők, bábé cikkek, csipkék, rövidárúk legolcsóbban és nagy választékban.

Értesítem a mélyen tisztolt vásárlóközönséget, hogy a **Barna Jenő cég áruraktárát megvettem,** melynek **rendkívüli olcsó elárusítását megkezdtem**

Rákóczi-út 14. alatt az Apolló palota mellett.
Búvásra kerül: Több ezer méter selyem, szövet, grenadin, gyapju delain, vászon, damaszt, zefir, bársony, mosóáru stb. stb.

minden elfogadható árban!
Saját érdeke, hogy szükségletét nálam szerezze be.

SCHWARTZ
„VERSENYÁRUHÁZA”
Rákóczi-út 14.

A legelőkelőbb zsidó folyóirat az egész világon elismert

MULT ÉS JÖVŐ
Szerkesztője: Dr. PATAI JÓZSEF

Minden egyes szám gazdagon illusztrált gyönyörű album.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI. Révay-u. 14.

A legszebb !! Zománofény gallérok
KLEIN Gőzmosóda
Szent János ucca. 4.

Tenisz nadrág már 450 Lei
Férfi öltöny már 850 Lei
nagyválaszték nyári férfi és fiú ruhákban készen és mérték után,
MENDEL
ruhaáruház
Bulevardul Regele Ferdinand 3.

Ha jól akar vásárolni
keresse fel a **SELEJTESCOARUHAZAT**
ZÖLDFÁ U. 8.
ahol szőn és meg bízható jó cipőket hihetetlen olcsó árban kapja!!

Új butorüzlet! Nagyvárad **Új butorüzlet!**

műasztalosok
Butoráruház

Piața Unirii (Szt. László-tér) 12. Holdas templom mellett. Teljes lakberendezések a legegyszerűbbtől a legényelmesebb izléseket is kielégítően **termelési áron** (nem kereskedelmi áron) **Óriási választék! Kedvező fizetési feltételek!**

Megnyilt az Apolló-mozgó
helyiségeiben a **Nagyvárad Műbutorasztalosok Butorcsarnoka**

Óriási választéka
munkáslakás, polgári és luxuslakás berendezésekben.

Eredeti termelési árak
Kedvező fizetési feltételek